

TEMEL MÜZİK TERİMLERİ

- **Solfej:** Notaları; adlarıyla, sesleriyle ve süreleriyle okumaya denir.
- **Porte/Dizek:** Düz, yatay ve eşit aralıklı beş çizgiye porte denir. Sesler porte üzerine yazılır.

- **Anahtar:** Anahtar portenin temel elemanıdır. Portenin başına yerleştirilir. Notaların adlandırılmasını sağlar.
 - **Sol Anahtarı:** Portenin alttan ikinci çizgisinden başlayarak çizilir. İkinci çizginin üzerindeki nota sol adını alır.

Sol Anahtarı

Sol Notası

- **Fa Anahtarı:** Portenin üstten ikinci çizgisinden başlayarak çizilir. Üstten ikinci çizginin üzerindeki nota Fa adını alır. Fa anahtarı pes frekanslardaki sesleri yazmak için kullanılır.

Fa Anahtarı

Fa Notası

- **Do Anahtarları :** En yaygın türleri portenin alttan üçüncü ve dördüncü çizgilerine konur ve konuldukları çizgiye yazılan notalar "Do" adını alır. Do anahtarı orta frekanstaki sesleri göstermek için kullanılır.

Alto Anahtarı

Do Notası

Tenor Anahtarı

Do Notası

- **Nota:** Seslerin yüksekliklerini (incelik/kalınlık) ve sürelerini göstermeye yarayan işaretlerdir. Hem Latin harfleriyle hem de aşağıda gösterildiği gibi hecelerle yazılır.

E F G A B C D E F G A B C D E F G A B C D E

Mi Fa Sol La Si Do Re Mi Fa Sol La Si Do Re Mi Fa Sol La Si Do Re Mi

- **Oktav:** Aynı ismi taşıyan iki ses arasındaki sekiz notalık aralığa oktav (sekizli) denir. İsimleri bir olan bu notaların yükseklik dereceleri ayırdır.

- **Vuruş:** Notaların sürelerini ölçmek için el ile yapılan sayma hareketine vuruş denir.
- **Bona:** Notaları sadece adları ve süreleriyle okumaya denir.
- **Ritim:** En geniş anlamında, müziğin zaman içinde akışına denir.
- **Armoni:** Müzikte, farklı notaların aynı anda kullanılmasıyla ortaya çıkan ses uyumudur.
- **Nota Değerleri:** Nota işaretleri, notaların sürelerine göre farklılık gösterir. Her bir notanın uzunluğu vuruş sayısı ile ölçülür.

Birlik Nota (4 Vuruş)

İkili Nota (2 Vuruş)

Dörtlük Nota (1 Vuruş)

Sekizlik Nota (1/2 Vuruş)

Onaltılık Nota (1/4 Vuruş)

Otuzikilik Nota (1/8 Vuruş)

- **Sus Değerleri:** Parça içerisinde enstrümanın ya da vokalistin sustuğu yerler sus (es) işaretleriyle gösterilir. Notalarda olduğu gibi her bir susun uzunluğu da vuruş sayısı ile ölçülür.

Birlik Sus (4 Vuruş)

İkilik Sus (2 Vuruş)

Dörtlük Sus (1 Vuruş)

Sekizlik Sus (1/2 Vuruş)

Onaltılık Sus (1/4 Vuruş)

Otuzikilik Sus (1/8 Vuruş)

- **Bağ:** Bir notanın nota değerini uzatmak için bağ kullanılabilir. Eğer yan yana duran iki nota, aynı sesi veriyorsa ve bağ işaretiyle birbirlerine bağlı ise, birinci nota ikinci notanın nota değeri kadar uzar.

4 vuruş + 1 vuruş = 5 vuruş

- **Nefes:** Soluk alma belirteci nefes (solunak) denir. Portenin üzerine konur. Konulduğu yerde kısa bir nefes süresi kadar beklenir.

- **Nokta:** Yanına konulduğu nota ve sus işaretlerinin sürelerini değerinin yarısı kadar uzatan işarettir.

- **Aksan İşaretleri**

- **Forzato veya forzando (fz):** daha güçlü atak

- **Sforzando (sfz):** en güçlü atak

- **Staccato (•):** Üzerine konulduğu notayı arkasından gelen notadan ayırmak için kullanılır. Bu ayırmayı gerçekleştirmek için staccato notasının süresi kısaltılır. Staccato işareti dördlük (bir vuruşluk) veya daha küçük değerdeki notalara uygulanır.

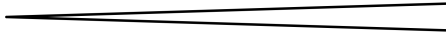
- **Legato/Tenuto (-):** Üzerine konulduğu notanın yumuşak ataklı çalınıp tam değeri kadar tutulması gerektiğini gösterir.

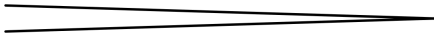
- **Gürlük (Nüans):** Bir sesin, yüksek (kuvvetli) ya da kısık (hafif) olması durumuna denir.

- **Gürlük Terimleri:**

- **Crescendo (cresc.):** Ses yüksekliğinin kademe kademe artmasına denir.

- **Decrescendo (decresc.), dinimuyendo (dim.):** Ses yüksekliğinin kademe kademe azalmasına denir.

- **Piano (p):** Yumuşak

- **Forte (f):** Sert

- **Dinamik Seviyeleri:**

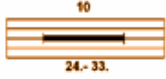
- **fff:** fortississimo
- **ff:** fortissimo
- **f:** forte
- **mf:** mezzoforte
- **mp:** mezzopiano
- **p:** piano
- **pp:** pianissimo
- **ppp:** pianississimo

- **Duraklar, Esler ve Dönüş İşaretleri**

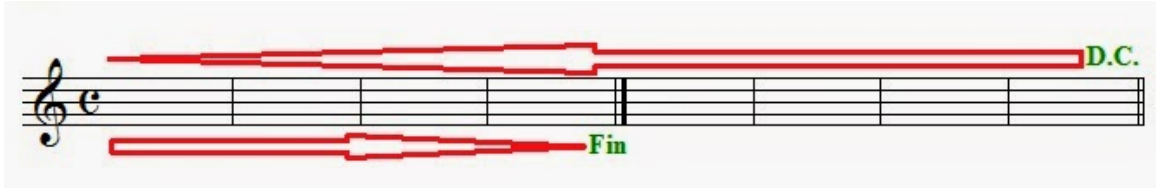
- **Fermata (Puandorg):** Bir sesin uzatılması gerektiğini gösteren işarettir.

- **İki veya daha çok ölçüde es verilmesi:** Es verilecek ölçü sayısı portenin üzerine, hangi ölçüler arasında olduğu portenin altına yazılır ve portenin orta çizgisine uzun çizgi işareti konulur.

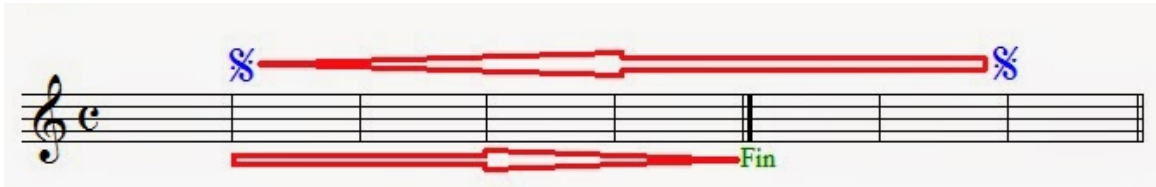

- **Tekrar Parantezleri:** Tekrar parantezleri tekrar edilecek bölümün başına ve sonuna konur. Anahtardaki veya ritimdeki değişimleri gösteren işaretler başlangıç parantezinin önüne konulmalıdır.

- **Da Capo (D.C.):** Müziğin en başına dönülmesi gerektiğini belirtir.

* D.C. al Fine: 'En başa dön ve "fine" yazan yerde bitir.'

- **Dal Segno (D.S.):** Senyö işaretinin olduğu yere dönülmesi gerektiğini gösterir.

○

- **Coda:** Bir müzik eseri belirli bir yere kadar tekrar edildikten sonra, bir bölüm atlanarak başka bir yerde bitirmek istendiğinde, bitirilecek olan bölümün baş tarafı ile, bitirilecek olan bölümün sonuna "Coda" denilen işaret konulur. Eser tekrar edilirken Coda işaretine gelindiğinde aradaki bölüm atlanır ve ikinci Coda işaretinden sonrası çalınarak yine "FİNE" sözcüğünde bitirilir.

- **Dolaplar:** Tekrar edilen bir bölümün iki farklı bitirişi olduğunda dolap işaretleri kullanılır. Bunlardan ilki tekrar parantezinin içine konulur, ikincisi arkasına. Bölüm ikinci kez çalındığında ilk bitiriş atlanır ve ikinci bitiriş çalınır.

- **Ölçü Tekrarı:**

Bir tek ölçüyü tekrarlamak için:

İki ölçüyü tekrarlamak için:

- **Diyez:** Eklendiği notayı yarım ses inceltir.

- **Bemol:** Eklendiği notayı yarım ses kalınlaştırır.

- **Natürel (Bekar):** Önüne geldiği notayı doğal konumuna ya da yazılı olan nota içerisinde ilk haline dönüştürür.

- **Tempo:** Müzikte bir parçanın yorumlanma hızına denir.
- **Tempolar**
 - **Largo:** İtalyanca “geniş” anlamına gelir. Hız terimi olarak “çok ağır” anlamında kullanılır. Metronoma göre, dakikada 40'dan 60'a kadar olan birim vuruşlarıdır.
 - **Adagio:** İtalyanca'da hız terimi olarak parçanın “çok yavaş” okunacağını gösterir. Metronoma göre, dakikada 60'dan 76'e kadar olan birim vuruşlarıdır.
 - **Andante:** İtalyanca ağırca, “ağıra yakın” anlamına gelmektedir. Metronoma göre, dakikada 76'dan 108'e kadar olan birim vuruşlarıdır.
 - **Moderato:** İtalyanca “orta hızda” anlamında olup eserin orta hızda okunacağını belirtir. Metronoma göre dakikada 108'den 120'e kadar olan birim vuruşlarıdır.
 - **Allegro:** İtalyanca'da “neşeli” anlamına gelen Allegro, parçanın “hızlı” okunacağını gösterir. Metronoma göre, dakikada 120'den 168'e kadar olan birim vuruşlarıdır.
 - **Presto:** İtalyanca'da “çabuk, hızlı” anlamına gelmektedir. Metronoma göre, dakikada 168'den 192'ye kadar olan birim vuruşlarıdır.

Referanslar:

*Muammer Sun - Solfej 1

*<http://www.erhanbirol.com/othersites/TemelMuzikEgitimi/tmb1.htm>